

Rok 6.

Dziennik wychodzi codziennie oprócz Świąt uroczystych i Niedziel. — Prenumerata przyjmuje się w Warszawie i urzędach Pocztowych; w Warszawie przyjmuje się tak w głównym kantorze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 487, jak i w innych miejskich kantorach. — Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 8; — półrocznie rsr. 4; — kwartalnie rsr. 2; — miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia prenumerata nie przyjmuje się. — Za odnośne do domu, dopłaca się miesięcznie kop. 5; — w Urzędach Pocztowych: rocznie rs. 10; — półrocznie rsr. 5; — kwartalnie rsr. 2 kop. 50 i na te tylko terminy przyjmuje się prenumerata; w głównym zaś kantorze można prenumerować po tejże cenie na te same terminy, a na inne po kop. 92 na miesiąc.

Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6; za 2-krotne kop. 9; za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadesłane do zamieszczenia bez wskazania warunków ze strony autora, przechodzą do zupełnego rozporządzenia Dyrekcji. — Artykuły nieprzyjęte, będą zwracane tylko na osobiste żądania i zachowane będą 3 miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniu. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do zamieszczenia tegoż samego dnia, powinny być dostawiane do Redakcji przed godziną 9 z rana. — Redakcja otwarta jest dla osób mających interesa, codziennie, oprócz dni świątecznych, od godziny 12 do 1 po południu.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyżej zatwierdzone postanowienie. — Monarsze podziękowanie. — Wydział poczt. — Rada główna opiekuńcza zakładów dobroczynnych. — Administracja rządowa dochodów tabaczknych w królestwie polskim. — Towarzystwo drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej i warszawsko-bydgoskiej. — Rozkaz warsz. ober-policmajstra. — Zarząd instytutu muzycznego warszawskiego.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — **Telegramy.** — **Wiadomości telegraficzne.** — *Słowianin.* — Kronika kościelna. — Poświęcenie współmieszkania dla ociemniałych. — Tydzień handlowy. — Opóźnienie poczty. — O ruchu dylizansów. — Nowe wydania. — Kurjerek. — Oświecenie. — Podróż Najdostojniejszych Osób. — Prezentacja. — Podziękowanie. — Powrót. — Komisja; — Projekt. — Podarunek. — Kwestja kolei żelaznych — Cholera w Kijowie. — Austria i ziemie słowiańskie. — Powstanie dalmackie; pogranicze wojskowe; podróz cesarza. — Sprawy galicyjskie. — Francja. Ciała prawodawcze. — P. Ollivier. — Hiszpanja. Kandydatura księcia Aoste. — Kandydatura księcia Asturji. — Kortezy. — Anglja. Król belgicki.

PRZEWOZNIK WARSZAWSKI. — Sklep galanteryjny Wernica, i t. d.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa.

dnia 17 (29) Listopada.

Najwyżej zatwierdzone postanowienie. — Na skutek przedstawienia ministra skarbu o niedozwalaniu wrotu akcyzy od wódek i spirytusu wywożonych z gubernij Królestwa za granicę, komitet do spraw Królestwa Polskiego, uchwałą na dniu 26 października r. b. Najwyżej zatwierdzoną, do czasu przejścia obowiązującej w Królestwie Polskiem ustawy o akcyzie od trunków, zmieniając artykuły 218 i 219 tejsze ustawy, postanowił: akcyza od wódek i spirytusu wyprowadzanych za granicę z Królestwa Polskiego, jako też z Cesarstwa, zabezpiecza się przez odpowiednie kaucje, a po dokonaniu wywozie wódki za granicę, właściwym porządkiem poświadczonym, umarza się; zwrot zaś akcyzy od wywiezionych za granicę wódek i spirytusu nie dozwala się. O tem Najwyżej zatwierdzonem postanowieniu komitetu do spraw Królestwa Polskiego minister skarbu doniósł rządzącemu senatowi dla wydania z jego strony stosownego rozporządzenia.

Monarsze podziękowanie. — Wdowa prezydenta Cesarzkiej akademji medyczno-chirurgicznej, Marja Dubowicka, ofiarowała 2,001 rs. na to, aby z procentów od tego kapitału ustanowione było przy petersburgskim seminarjum duchownem, na pamiątkę zmarłego jej męża, stypendjum dla ucznia, pragnącego poświęcić się stanowi duchownemu; aby stypendjum to przyznawane było uczniowi sierocie stanu duchownego lub świeckiego, podług jej wyboru lub zgody, i aby uczeń ten przybrał do swego nazwiska, nazwisko „Dubowicki”. Na przedstawienie o tem naczelnego prokuratora świątobliwego synodu, Najjasniejszy Pan, w dniu 18 września r. b. Najwyżej przychylić się raczył na założenie przy seminarjum petersburgskim stypendjum Dubowickiego, polecając podziękować pani Dubowickiej za powyższą ofiarę.

Wydział poczt. — Z powodu zmiany godzin wyprawiania pociągów pocztowych koleją żelazną nikolajowską i wysyłania tychże z Petersburga o 11-ej wieczorem, a z Moskwy o godzinie 4 1/2 po południu, wydano rozporządzenie aby przyjmowanie listów, tudzież sprzedawanie marek pocztowych i kopert stemplowanych w wydziałach pocztowych i na stacjach stolecznych drogi żelaznej dokonywane były do czasu nowej zmiany godzin wyprawiania pociągów pocztowych, w Petersburgu — od godziny 7 wieczorem, a w Moskwie — od godziny 12 z południa i trwały do odejścia pociągów. (Gon. Urzęd.)

Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.

W następstwie ogłoszeń swych z dnia 12 (24) Marca Nr. 1160 i 14 (26) Czerwca r. b. N. 1123, Rada Główna podaje do wiadomości powszechnej, że składka czyli kwesta Wielkotygodniowa po domach od tutejszych mieszkańców na korzyść Zakładów dobroczynnych w Warszawie w roku bieżącym zebrana, przyniosła dochodu rs. 4,375 k. 45 1/2. Z sumy tej po strąceniu kosztów na druk blankietów do zbierania rzeczonych kwesty i t. p. rs. 254, pozostała kwota rs. 4121 kop. 45 1/2, rozdzielono między zakłady w mowie będące i do wypłaty z Banku przekazano, jak następuje: 1) Szpitalowi Dzieciątka Jezus rs. 900; 2) Szpitalowi św. Duchy rs. 270; 3) Szpitalowi św. Rocha rs. 100; 4) Szpitalowi św. Łazarza rs. 120; 5) Szpitalowi św. Jana Bożego rs. 200; 6) Szpitalowi Ewangelickiemu rs. 120; 7) Szpitalowi Starozakonnych rs. 370; 8) Instytutowi św. Kazimierza rs. 200; 9) Marjińskiej ochronie sierot rs. 200; 10) Salom ochronie zostającym pod opieką Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności rs. 200; 11) Instytutowi moralnie zaniebanych dzieci rs. 350; 12) Domowi schronienia starców i sierot gminy Ewangelicko-Augsburgskiej rsr. 100; 13) Głównemu domowi schronienia starców i sierot starozakonnych rs. 131 k. 45 1/2; 14) Sali Ochrony starozakonnych przy tymże Instytucie rs. 50; 15) Domowi przytulku i pracy rs. 30; 16) Domowi przytulku starców i kalek w Górze Kalwarji (należącym jak i Instytut w Mokotowie do Zakładów dobroczynnych warszawskich) rs. 750; 17) Instytucji wsparcia ubogich, wstydzących się żebrać, istniejącej przy kościele św. Kazimierza w Warszawie rs. 30, razem jak wyżej rs. 4,121 kop. 45 1/2. Nadto, na ręce jednego z członków Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności podczas tejsze kwesty, ofiarowano na rzecz zakładów dobroczynnych cztery lichtarze platerowane, z których dwa przeznaczone i odesłane zostały do kaplicy szpitala św. Duchy, drugie zaś dwa do kościółka Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Zdając niniejszem sprawę z rezultatu i podziału powyższego kwesty po domach, na korzyść Zakładów dobroczynnych w Warszawie zbieranej, Rada Główna Opiekuńcza czuje się zarazem w obowiązku złożyć podziękowanie mieszkańcom, którzy jak zawsze tak i tym razem ofiarę na ołtarz ludzkości złożyli, jako też członkom Towarzystwa Dobroczynności i Rad Opiekuńczych, oraz obywatelom do tego uproszonym, którzy delegowanym z ramienia Rady Głównej do pokierowania urzędem tej kwesty członkom tejsze Rady, generałowi Witkowskiemu i hr. Stanisławowi Ostrowskiemu, z pomocą przyszli do osiągnięcia w mowie będącego dochodu, większego niż w r. z. o rs. 897 kop. 27 i w ogóle wyższego i spieszniej niż w latach zeszłych w poborze ukończonego.

Administracja Rządowa Dochodów Tabaczknych w Królestwie Polskiem, podaje do wiadomości osob zainteresowanych, że stosownie do § 4 Ustawy o podatku konsumcyjnym od tytoniu i tabaki, utrzymującej fabryki tabaczkne, tudzież trudniących się hurtową, cząstkową, lub szczegółową sprzedażą wyrobów tabaczknych, obowiązani są co rok, wykupić w Kasie właściwej gubernjalnej, lub okręgowej, w ciągu miesięcy Listopada i Grudnia, stosowne patenta, na rok następny służyć mające. Interesowane zatem osoby, któreby nie wykupiły w ciągu wyżej oznaczonego czasu rzeczonych patentów na rok 1870, do odpowiedzialności prawnej pociągnięte będą.

Towarzystwo drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. — W wykonaniu uchwały zwyczajnego Ogólnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dnia 4 (16) Czerwca r. b. i odpowiednio do §§ 31, 34, 35, 36 i 39 Ustawy, Rada Zarządzająca ma honor podać do wiadomości pp. Akcjonariuszów Towarzystwa, że w dniu 16 (28) Grudnia r. b. o godzinie 11-ej rano w dworcu Stacji Głównej w Warszawie odbytem będzie Nadzwyczajne Ogólne Zebranie Akcjonariuszów Towarzystwa. Przedmiotem uchwał tego Nadzwyczajnego Ogólnego Zebrania będzie zaprowadzenie zmian w Ustawie Towarzystwa w duchu życzeń przez Akcjonariuszów na Ogólnem Zebraniu w dniu 4 (16) Czerwca r. b. objawionych. Akcjonariusze zamierzający uczestniczyć w rzeczonym Nadzwyczajnym Ogólnem Zebraniu winni się złożyć najpóźniej do godziny 3-ej po południu dnia 5 (17) Grudnia 1869 r. akcje właściwe lub pożytkowe w liczbie najmniej sztuk

czterdziestu w Kasie Głównej Towarzystwa w Warszawie lub też u jednego z niżej wymienionych domów handlowych a mianowicie w Petersburgu w Banku dyskontowym, oraz u domu Gustaw Sterky i Syn; w Wrocławiu w Kasie Zjednoczenia Bankowego Śląskiego; w Berlinie u domu G. Müller et Cmp.; w Amsterdamie u domu Lippmann Rosenthal et Cmp.; w Frankfurcie n. M. u domu F. Weiler Synowie; w Krakowie u domu Antoni Helcel; w Brukselli u domu Brugmann Synowie. Akcje złożone być powinny przy załączeniu specyfikacji numerów tychże akcji, spisanej w trzech jednobrzmiących egzemplarzach i podpisanej. Jeden egzemplarz specyfikacji poświadczony przez Kasę, wręczony będzie składającemu akcje jako dowód przyjęcia depozytu, drugi egzemplarz pozostanie przy depozycie, trzeci zaś opatrzony stemplem Towarzystwa dołączy się do karty wniescia akcjonariuszowi służącej. Stosownie do tego specyfikacje depozytowe oznaczone będą numerami I, II, III. Zwrot depozytu nastąpi po odbytem Ogólnem Zebraniu jedynie za złożeniem specyfikacji numerem pierwszym oznaczonej i obejmującej pokwitowanie Kasy, która depozyt przyjęła. Odpowiednio do § 31 Ustawy, Akcjonariusz może przelać służyć mu na Ogólnem Zebraniu prawo głosu na innego Akcjonariusza udział w temże Zebraniu biorącego za udzieleniem prywatnego pełnomocnictwa.

Towarzystwo drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej. — W wykonaniu uchwały zwyczajnego Ogólnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dnia 5 (17) Czerwca r. b. i odpowiednio do §§ 31, 34, 35, 36 i 39 Ustawy, Rada Zarządzająca ma honor podać do wiadomości Akcjonariuszów Towarzystwa, że w dniu 17 (29) Grudnia r. b. o godzinie 11-ej rano w dworcu Stacji Głównej w Warszawie, odbytem będzie Nadzwyczajne Ogólne Zebranie Akcjonariuszów Towarzystwa. Przedmiotem uchwał tego Nadzwyczajnego Ogólnego Zebrania będzie zaprowadzenie zmian w Ustawie Towarzystwa w duchu życzeń przez Akcjonariuszów na Ogólnem Zebraniu w dniu 5 (17) Czerwca r. b. objawionych. Akcjonariusze zamierzający uczestniczyć w rzeczonym Nadzwyczajnym Ogólnem Zebraniu, winni się złożyć najpóźniej do godziny 3-ej po południu dnia 6 (18) Grudnia r. b. akcje właściwe lub pożytkowe w liczbie najmniej sztuk dwudziestu w Kasie Głównej Towarzystwa w Warszawie, lub też u jednego z niżej wymienionych domów handlowych a mianowicie: w Petersburgu w Banku dyskontowym, oraz u domu Gustaw Sterky i Syn; w Wrocławiu w Kasie Zjednoczenia Bankowego Śląskiego; w Berlinie u domu G. Müller et Cmp.; w Amsterdamie u domu Lippmann Rosenthal et Cmp.; w Frankfurcie n. M. u domu F. Weiler Synowie; w Krakowie u domu Antoni Helcel; w Brukselli u domu Brugmann Synowie. Akcje złożone być powinny przy załączeniu specyfikacji numerów tychże akcji, spisanej w trzech jednobrzmiących egzemplarzach i podpisanej. Jeden egzemplarz specyfikacji poświadczony przez Kasę, wręczony będzie składającemu akcje jako dowód przyjęcia depozytu, drugi egzemplarz pozostanie przy depozycie, trzeci zaś opatrzony stemplem Towarzystwa dołączy się do karty wniescia akcjonariuszowi służącej. Stosownie do tego specyfikacje depozytowe oznaczone będą numerami I, II, III. Zwrot depozytu nastąpi po odbytem Ogólnem Zebraniu, jedynie za złożeniem specyfikacji numerem pierwszym oznaczonej i obejmującej pokwitowanie Kasy, która depozyt przyjęła. Odpowiednio do § 31 Ustawy, Akcjonariusz może przelać służyć mu na Ogólnem Zebraniu prawo głosu na innego Akcjonariusza, udział w temże Zebraniu biorącego, za udzieleniem prywatnego pełnomocnictwa.

W rozkazie Warszawskiego Ober-Policmajstra do Policji Wykonawczej zamieszczono: Magistrat m. Warszawy odezwą z dnia 12 (24) b. m. za Nr. 70270, zawiądomił mnie, że gdy czynności komisji konspiracyjnej m. Warszawy ukończone zostały, zatem w przyszłym tygodniu rozpoczyna się stałe posiedzenia urzędu rekruckiego w zabudowaniu ratusza, gdzie superewizja spisowych kontynuować się będzie dwa razy na tydzień, to jest w poniedziałki i czwartki o godzinie 11-ej z rana. O czem komunikuje się dla wiadomości.

Zarząd Instytutu Muzycznego (Konserwatorium)

Warszawskiego.—Zawiadania osoby interesowane, iż egzamina dla kandydatów v. kandydatek nowo zapisujących się na naukę do Konserwatorjum na drugie półrocze roku szkolnego 1869/70, rozpoczną się dnia 22 Grudnia (3 Stycznia) 1869/70 roku i trwać będą do dnia 5 (17) Stycznia 1870 roku, codziennie wyjąwszy dni niedzielnych i świątecznych. Co się zaś tyczy warunków pod jakimi młodzież obojej płci może być przyjmowaną do tegoż Konserwatorjum, to o takowych można powziąć bliższą wiadomość w kancelarji Konserwatorjum codziennie od godziny 9-ej do 12-ej z rana i od 5-ej do 7-ej po południa.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,

dnia 17 (29) Listopada.

Urzędowe doniesienia z Dalmacji potwierdziły dawniejsze przewidywania co do rezultatu wyprawy do części zwanej Kriwosze. Generał Auersperg w raporcie swym, ogłoszonym w *Wiener Ztg.*, oświadcza, iż zaprzestał działań wojennych w Kriwosze, przekonał się bowiem, iż byłyby bezskuteczne i tylko mogłyby doprowadzić do wkroczenia na sąsiednie terytorjum Czarnogórza, mianowicie obwodu grahowskiego, co przy obecnych zawiłkaniach politycznych powinno być unikane. Z tego wynika wprost, że pomiędzy Austrią i Turcją niema umowy co do możliwości przekraczania granicy. Zresztą poprzednio już dzienniki wiedeńskie wykazywały, że bez zajęcia Grahowy nie można myśleć o poskromieniu powstania, dodając nawet, że po powrocie cesarza, mają być wszczęte dyplomatyczne układy w celu uzyskania do tego upoważnienia.

W przedmiocie sporu turecko-egipskiego, ostatnia odpowiedź wice-króla, wynurza przyznanie na zrzeczenie się przez niego reprezentacji dyplomatycznej za granicą o tyle, iż wysłańcy wice-króla mogliby być przedstawiani zagranicznym dworom tylko przez uwierzytelnionych tureckich reprezentantów, nie przystaje zaś na wyjednywanie upoważnienia Porty na zaciąganie zagranicznych pożyczek, gdyż równałoby się to mieszaniu się Porty do budżetu Egiptu, a sama Porta już zrzekła się tego. *Patrie* tymczasem, według dzisiejszego naszego telegramu, donosi, że ultimatum Porty, żądające poddania się woli sułtana w ciągu 10 dni, zostało wyprawione do Kairu wczoraj, z groźbą złożenia Ismail-paszy i osadzenia na wice-królestwie jego brata Mustafy-Fazył-paszy.

Przesilenie gabinetowe we Włoszech jeszcze nie minęło, ale we Florencji spodziewano się, że p. Lanza dziś właśnie zawiadomi izbę o utworzeniu się nowego gabinetu, a tymczasem prowadził układy z różnymi mężami stanu, pomiędzy innymi z panem Ratazzi. Za warunek przyjęcia misji utworzenia gabinetu, pan Lanza położył to, aby pp. Menabrea, Cambray-Digny i Gualterio, byli usunięci z otoczenia królewskiego.

Dzienniki włoskie popierając niejako oświadczenia marszałka Prima dowodzą, że odezwanie się w *Timesie* margrabiego Rapallo, ojczyma księcia Tomasza genuńskiego, co do nieprzyjęcia przez tego ostatniego korony hiszpańskiej, nie ma żadnego znaczenia, gdyż margrabia nie należy do rodziny królewskiej i nie może przemawiać nawet w imieniu swej małżonki; stanowcza decyzja w tym przedmiocie należy do Wiktora Emanuela, jako opiekuna włoskiego księcia. Ale jak z jednej strony nie wieleby zyskała Hiszpanja posiadając króla, osadzonego na tronie wbrew jego woli, tak z drugiej strony, nie łatwe są do spełnienia warunki, pod ktorými zgadzano się ze strony rodziny młodego księcia do przyjęcia korony w jego imieniu. Dość znaczącem jest,

że *Times* zaleca hiszpanom szukać monarchy pomiędzy własnymi książętami, a wymienia pomiędzy innymi księcia Asturji, syna królowej Izabelli, jako najwłaściwszego kandydata.—W Madrycie nie musi panować najlepsze usposobienie, skoro władza poleciła wszystkim mieszkańcom nie należącym do gwardji narodowej, złożyć posiadaną przez nich broń w właściwych urzędach.—Sprawa kanonierek hiszpańskich zbudowanych w Stanach Zjednoczonych zaczyna się wikłać. Rząd waszyngtoński zasekwestrował je pod pozorem że miały służyć do wojny z Peru, przeciwko czemu zaprotestował poseł hiszpański, i sprawa ta miał być sądzona 2 (14) grudnia. Rząd washingtonski tymczasem pozwolił na dalszą budowę kanonierek, ale kazał pilnie nad niemi czuwać.

Francuzki dziennik urzędowy ogłosił już ceremonjal otwarcia prsiedzeń izb, mającego nastąpić w dniu dzisiejszym, według którego to ceremonjalu, cesarz osobiście mową tronową zagał posiedzenia. Półurzędowe dzienniki wynurzają przekonanie, że zmiana gabinetu, nastąpi dopiero po ukończeniu czynności sprawdzania ważności wyborów. Tymczasem agitacja celna się wzmacnia, a kiedy na południu odbywają się meetingi na korzyść wolności handlowej i utrzymania traktatu celnego z Anglią, na północy odmawiają uznania kompetencji komitetu śledczego do zbadania tej sprawy, a kilka z przeznaczonych osób na członków tego komitetu, nie przyjęło tej godności.

W Anglii agitacja przeciwko traktatowi handlowemu jest daleko słabsza i żądają tam co najwięcej zmiany niektórych jego pozycji.—Więcej daleko budzi tam obaw kwestja irlandzka; w Irlandji odbywają się meetingi jeden po drugim, oświadczające się to za bardziej umiarkowaniem, to za nader gwałtownem rozstrzygnięciem kwestji agraryjnej, a o usposobieniu umysłów świadczy najlepiej ostateczny wybór na członka parlamentu z okręgu Tiperrary, niejaki Rossa, fenienia osadzonego w więzieniu.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Monachjum, 28 (16) listopada. Cały gabinet w skutku rezultatu wyborów na sejmie, wczoraj wieczorem prosił króla o dymisję.

Paryż, 28 (16) listopada. *Patrie* podaje wiadomość, że dziś ma być wysłane ultimatum tureckie do Kairu, i jak zapewniają, takowe żąda, aby wice-król w ciągu dziesięciu dni uległ woli sułtana; w przeciwnym razie, Porta postanowiła złożyć wice-króla z jego godności na rzecz Fazyl-paszy.

(Correspondenz Bureau).

Wiadomości telegraficzne.

* *Grodno, 12 (24) listopada.* Wczoraj, pomiędzy Brześciem-Litewskim i Kowlem, zrabowana została poczta, przyczem konduktor i pocztyljon zostali zabici; bliższe szczegóły nie są jeszcze znane. (*Birż. Wied.*)

* *Msta, 14 (26) listopada, godzina 10 z rana.* Kra zniszczyła komunikację przez rzekę Mstę przez mosty łyżwowy i pontonowy. Dziś pasażerowie przewożeni są na pontonach. Jutro spodziewają się przywrócić komunikację za pomocą mostu pontonowego. (*Tamże.*)

* *Wiedeń, 26 (14) listopada.* Urzędowa *Wiener Ztg.* donosi: Z powodu nieotrzymania od kilku dni wiadomości stanowczych z placu wojny w Dalmacji, rząd widział się zniewolonym do zażądania od namiestnictwa i od dowódcy wojsk w Dalmacji natychmiastowych wiadomości telegraficznych.—

Niektóre pisma poranne zwracają uwagę na to, że jedynie zajęcie Grahowy (w Czarnogórzu), może spowodować zupełne przytłumienie powstania. Niezwłocznie po powrocie cesarza powzięta zostanie w tym względzie decyzja. (*Wolffs T. B.*)

* *Wiedeń, 27 (15) listopada.* *Wiener Ztg.* ogłasza w swej części urzędowej raport generał-majora hr. Auersperga z 21-go b. m. Potwierdza on znane już fakta i uważa za niezbędne zawieszenie działań wojennych do przyjaźniejszej pory roku. Na teraz walka mogłaby być prowadzoną dalej jedynie kosztem wielkich ofiar, przy ściganiu zaś nieprzyjaciela groziłoby nieustannie niebezpieczeństwo przekraczania granicy, unikanie którego jest ile możliwości pożądane z powodu mogących wyniknąć ztąd zawiłkani politycznych. (*Tamże.*)

* *Cattaro, 26 (14) listopada.* Jedynie na skutek z czynającej się ostrej pory zimowej, pozycje zdobyte zostaną opuszczone. Oba punkta, położone na drodze wiodącej przez wąwozy powyżej Risano, pozostaną nadal zajętemi i pownoszone tam blokhausy mają być uzupełnione, przez co ponowne posuwanie się wojsk zostanie znacznie ułatwione. Kolumny Fischera i Kaiffel'a pozostawały przez trzy dni na płaszczyźnie wyniosłej pod Dragali, zaopatrzyły ten fort w żywność na 90 dni i wróciły następnie do punktów nadbrzeżnych. (*Corr. Bür.*)

* *Triest, 25 (13) listopada.* Podług wiadomości otrzymanych tu z Cattaro, pomimo nadzyczajnej waleczności wojsk, nie powiodło się dotąd przytłumienie całkiem powstanie w północnej części Kriwosze, albowiem powstańcy cofnęli się w nieprzystępne okolice góryste, i z tego powodu niepodobieństwem było ścigać ich dalej, a to z powodu trudności jakie przedstawia miejscowość. Bitwy pod Knezlaczem i Zagwozdakiem, które stoczone zostały 17-go i 18-go listopada i w których wojska poniosły, jak wiadomo, znaczne straty, oddały w ręce wojsk działających komunikację pomiędzy Risano, Dragali i Cerkwice. Stałe obsadzenie i trzymanie tych wzgórz, zwłaszcza zaś płaszczyzny wyniosłej pod Dragali, nie jest łatwym z powodu trudności, jakie przedstawiają tak sama miejscowość, jak i ostra pora roku, albowiem biwakowanie wśród zimna i całkowitego braku wody, jest na dłuższy czas niemożliwe. Dla tego też, jak słychać, wojska ściągane są do ufortyfikowanych punktów nadbrzeżnych, kwatery zaś główna przeniesioną zostanie znowu do Cattaro. Wszczęcie na nowo działań wojennych nie jest na teraz prawdopodobne, albowiem byłoby bezużytecznem. W wielu ważniejszych punktach wzgórz zdobytych pownoszone zostały nowe blokhausy, w liczbie czterech. (*Tamże.*)

* *Paryż, 25 (13) listopada.* Podług telegramu otrzymanego dziś z Belfort (w Alzacji), znaleziono tam martwe ciało Kink'a ojca. (*Wolffs T. B.*)

* *Paryż, 26 (14) listopada.* Izby handlowe w Rouen i Roubaix postanowiły złożyć protest przeciw zaproponowanemu przez ministra handlu składowi najwyższej rady handlowej i odmawiają posłania deputowanych do tej rady.—Dziś odbyło się zgromadzenie 60-u członków lewego środka. Ollivier oświadczył, że bezzasadnem jest mniemanie, jakoby izba miała być rozwiązana. Zgromadzenie postanowiło, 27 głosami przeciw 21, odroczyć swe narady do niedzieli. (*Tamże.*)

* *Paryż, 27 (15) listopada.* *Journal officiel* ogłasza ceremonjal otwarcia izb w dniu 29-m b. m. Cesarz otworzy osobiście sesję prawodawczą. Wczoraj odbyło się pod prezydencją cesarza posiedzenie rady ministerjalnej. Przedmiotem narady była mowa tronowa.—Gazety otrzymały następujący telegram od p. Lesseps'a, datowany z Ismailja: Pogłoskom dziwnym, które spowodowały obniżenie się kursu akcji kanału suezkiego, mogę przeciwstawić ten fakt, że w ciągu dziesięciu dni, 50 statków z ładunkiem wynoszącym 35,000 tonn, przepłynęło od Portu Said wzdłuż całego kanału i napowrót. Tamy nie zostały w żadnym punkcie uszkodzone. (*Tamże.*)

* *Rouen, 26 (14) listopada.* „Komitet przemysłowy” odbył dziś posiedzenie i postanowił, tak samo jak tutejsza izba handlowa, zaprotestować przeciw radę handlową, i nie wchodzić w żadne z nią stosunki. Komitet pomieniony zwołał na piątek zgromadzenie wszystkich przemysłowców. (*Tamże.*)

* *Bordeaux, 25 (13) listopada.* Dziś wieczorem odbył się tu wielki meeting na korzyść zasady wolności handlowej. Na meetingu tym znajdowało się przeszło 4,000 osób. Prezydował mer. Czterech deputowanych z departamentu Gironde miało mowy, które doznały bardzo dobrego przyjęcia. Julusz Simon przemawiał stanowczo za utrzymaniem traktatów handlowych i za zupełną wolnością handlu

podnieść jezioro Ładogskie (mające rozległości 400 mil jeograficznych) tylko na jedną stopę, potrzeba przeszło 42 milionów beczek wody, a obok zaradczych środków przeciwko wylewowi, rzadko może się zdarzyć aby w niem przybyło dwie stopy wody; gdyby nawet przypuścić żeby zaszła potrzeba podwyższyć czasem wysokość jego o trzy stopy — cóż to znaczy w porównaniu z korzyścią czyli możliwością uniknięcia niezliczonych klęsk, połączonych z zalaniem stolicy? Projekt p. Tukker'a, jak donosi pomieniona gazeta, przesyłany zostanie przez generała adjutanta Trepow'a, zajmującego się tą sprawą, pod rozpoznanie ministerstwa komunikacji.

* (Podarunek). Gazeta obwodu terskiego donosi, że w czasie przejazdu w lecie tego roku Wielkiego Księcia Mikołaja Mikołajewicza Starszego przez obwód terski, dwóch znaczniejszych właścicieli stadnin w Kabardzie, Łafiszew i Szalbarow, okazwali Jego Wysokości, w stolicy Prochładnej, swe stada koni, wynoszące po 2,000 głów. W tych dniach Jego Wysokość nadesłał do naczelnika obwodu terskiego dwie wspaniałe wazy srebrne, roboty Sazikowa, w podarunku dla pomienionych właścicieli.

* (Kwestja kolei żelaznych). *Odes. Wiest.* pisze, że kolej żelazna kijowsko-baltska w ciągu listopada oddana będzie w administrację rządową, a w grudniu rozpocznie się regularny ruch pociągów. Z początku kursować mają tylko pociągi pasażerskie a nie towarowe, z powodu braku taboru, znajdującego się pod dyspozycją konstruktorów; szczególnie mała jest ilość wagonów 2-ej klasy, można więc wnosić, że przy otwarciu ruchu wagony 3-ej klasy będą czasowo używane za drugoklasowe. — *Golos* podaje co następuje: a) 27 października, rada państwa wyasygnowała 50,000 rub. z remanentów budżetowych dla dyrekcji kolei kijowsko-baltskiej, na pokrycie wydatków za wywłaszczenie grunta; b) z kosztów obliczonych na 13,440,000 rsr., na roboty budowy części kolei grazo-carycynskiej do Borysoglebska, które to roboty ukończone są za 10,799,000 rsr.

* (Cholera w Kijowie). Z powodu ukazania się cholery w Kijowie, *Gon. Urzęd.* odebrał następujące urzędowe doniesienie: Wypadki cholery ukazały się w Kijowie w połowie miesiąca sierpnia; pierwsze z tych wypadków zaszły w dzielnicy pieczerskiej, pomiędzy robotnikami puszgarskimi, z których zachorowało jeden po drugim pięciu, i pierwsi dwaj zmarli w ziemniacym okresie choroby, w ciągu jednej doby, a reszta wyzdrowieli. Następnie podobne wypadki powtórzyły się z wielkimi przerwami w dzielnicy pałacowej; tam w domu generał-gubernatora zmarła na cholere jedną kobietą, a w domu gubernatora zachorowały na cholere kolejno: pracznka, kamerdyner, 12-letnia córka gubernatora i policjant i wszyscy zmarli w krótkim czasie. Wypadki cholery powtarzały się także w szpitalu wojskowym kijowskim, na Podolu, w dzielnicy pieczerskiej, i od 5 października stawały się częstszymi. W tym dniu w dzielnicy pałacowej zachorowało w jednym domu na cholere cztery osób. Dochodzenie lekarsko-policyjne nie nastroczało podejrzania, że cholera wniesiona została do Kijowa, a przeto wypadki tej choroby lekarze poczytywali z początku powiększej części jako sporadyczne. Lecz biorąc na uwagę wznawiające się często wypadki cholery, szybki jej przebieg, stopniowe rozszerzanie się po domach i znaczną śmiertelność w stosunku ilości chorych, gubernator kijowski polecił tamecznemu komitetowi sanitarnemu, aby wezwawszy lekarzy i profesorów uniwersytetu św. Włodzimierza, wyrzekł: czy istniejącą w m. Kijowie cholere należy uważać za sporadyczną lub epidemiczną, i w ostatnim razie wskazał środki dla przecięcia tej choroby. Celem rozstrzygnięcia pierwszej kwestji obecni na posiedzeniu komitetu 4 października 1869 r. lekarze przytoczyli następujące dane: 1) w szpitalu wojskowym kijowskim od 13 sierpnia do 4 października znajdowało się cholerycznych 33, z tych zmarło 28; 2) w szpitalu cywilnym kiryłowskim, od połowy sierpnia do 4 października było cholerycznych 7, z nich zmarło 3, chorych na cholere było 10; 3) prywatnych pacjentów u obecnych lekarzy w tymże okresie czasu chorowało na cholere 24, z tej liczby zmarło 18. W tych wszystkich wypadkach choroba trwała krótko; rozwinięciem jej poprzedzały dyjarja i wymioty, poczem szybko następowało ziębienie, w czasie którego chorzy zwykle umierali. Za przyczynę choroby lekarze powiększej części wskazywali wykroczenia dietetyczne: nadużycie owoców, niewystałego piwa, nieumiarkowanie pokarmu podczas biegunki i t. p. Prócz tego członkowie komitetu zwrócili uwagę na ilość chorych po domach: w domu gubernatora w

ciągu jednego tygodnia zachorowało 4 osób; na Pieczersku w ciągu trzech dob zachorowało 5 robotników puszgarskich w domu Buchtijewa; na Lipkach zachorowało 4. O istnieniu choleryny w Kijowie w obszernych rozmiarach poświadczli wszyscy obecni lekarze. Na zasadzie tych danych, członkowie komitetu, lekarze, byli zdania, że istniejąca w Kijowie cholera ma wszelkie cechy cholery azjatyckiej, a jakkolwiek jest bardzo nieznaczna, wszelako dla przecięcia jej potrzebne są środki wskazane w instrukcjach rady lekarskiej. Według ostatnich wiadomości, cholera w Kijowie słabnie. Z powodu wieści o ukazaniu się cholery w m. Orle, gubernator tameczny, na zapytanie wydziału lekarskiego, telegramem z d. 28 października zawiadomił, że w Orle niemasz cholery ani choleryny; był tylko pojedynczy wypadek cholery 18 października.

Austrja i ziemie słowiańskie

* (Powstanie dalmackie. — Pogranicze wojskowe.—Podróż cesarza). *Wieden, 24 listopada.* Ostatnie wiadomości z Dalmacji wywołały w prasie i w opinii publicznej takie wzburzenie umysłów, które powinno zadziwiać każdego, kto nie jest obeznany z lekkomyślnością i wrażliwością usposobienia mieszkańców Wiednia. Hr. Auersperg donosi, że powstańcy cofnęli się po ostatnich bitwach w góry położone na zachód od wyniosłej płaszczyny Dragali, i że nie każe ich tam ścigać, albowiem miejscowość tameczna nie nadaje się do działań wojennych; w innej depeшы powiedziano, że z powodu zimnej i dżdżystej pory roku, wojska koncentrowane są koło brzegów, gdzie mieć będą kwatery zimowe. Na to oburza się cała prasa wiedeńska, która wyszukuje powody jak najdziwniejsze dla objaśnienia sobie tego cofania się wojsk. Naturalnie, że najdogodniej jest zwalić całą winę na dwuznaczną jakoby postawę księcia czarnogórskiego, i rzeczywiście, prawie wszystkie pisma tutejsze powstają na Czarnogórze i wzywają rząd, ażeby przedsięwziął środki energiczne przeciw złemu sąsiedowi. Łatwo zrozumieć, że też pisma mówią niebardzo pochlebnie o zdolnościach militarynych hr. Auersperga, publicystyka bowiem tutejsza odznacza się tem, że ma upodobanie w napastowaniu ministrów i generałów. Tymczasem łatwo zrozumieć, że hr. Auersperg, jeżeli nie chce lub nie może posunąć się aż do samej granicy okręgu grahowskiego, to nie powinien też kazać swoim wojskom obozować przez kilka miesięcy na niegościnnych skałach w Kriwoszje, i że cofnięcie się na kwatery zimowe do punktów położonych nad brzegiem, musiało koniecznie nastąpić, jak skoro działania na północ od Risano zostały zawieszono dla jakiegokolwiek bądź powodu. Zadaniem dowodzącego wojskami w Bocca di Cattaro jest na teraz przedsięwzięcie przygotowań do stanowczego przytlumienia powstania, torowanie dróg do wszystkich ważnych punktów, fortyfikowanie tych ostatnich i t. d., do czego nie potrzeba zaprawdę, ażeby całe brygady zajmowały o głódzie i chłodzie wąwozy Han i Ledenice. Dziwić się jedynie należy temu, że nikt nie występuje ze strony kompetentnej przeciw zupełnej nieświadomości prasy tutejszej co do spraw wojskowych. Pomimowolnie nastrocza się podejrzenie, że pewne sfery patrzą z upodobaniem na to, jak pisma austriackie przesadzają i podają w fałszywym świetle położenie rzeczy w Dalmacji.—Zdaje się, że dość groźną jest agitacja, rozwijająca się w pograniczu wojskowym przeciw zrobieniu z tego kraju prowincji cywilnej i przeciw przyłączeniu takowej do Węgier. Wysła niedawno w Zagrzebiu broszura napisana bardzo namiętnie i skierowana przeciw Węgrom, pod tytułem: „Kwestja pogranicza wojskowego i konstytucjonalizm austriacko-węgierski.” Jako autora tej broszury, przytaczają to tę, to ową osobistość wysoko postawioną, między innymi generała Griwicicza, p. Ożegowicza i t. d. Broszura ta przyczyniła się niemało do zwiększenia oburzenia w pograniczu wojskowym. Zaledwie zabliznione rany z lat 1848—49, zostały przez tę broszure zadraśnięte znowu w sposób nielitościwy, przyszłość zaś pogranicza wojskowego pod jarzmem węgierskim przedstawiana jest tam w kolorach tak strasznych, że nie potrzeba koniecznie tak bardzo łatwo wrażliwego temperamentu ludności południowo-słowiańskiej, ażeby obudzić przeciw wcieleniu pogranicza wojskowego do Węgier fanatyzm graniczący z wściekłością. Zdaje się, że najgroźniej rzeczy stoją pod tym względem w komitatach syrmiańskim i peterwardyńskim, albowiem feld.-por. Weber, dowodzący tam wojskami, uznał za stosowne wydać proklamację, w której odwołuje się do roztropności i ducha legalności mieszkańców pomienionych komitatów.—Po-

danej wczoraj wiadomości z Pesztu, jakoby cesarz Franciszek-Józef zamierzał zwiedzić Rzym, organa półurzędowe zaprzeczają dziś z jak największą stanowczością. Cesarz opuści Egipt 26-go listopada i wróci niezwłocznie do swych posiadłości, tak, iż przybędzie około 30-go listopada do Trjestu. Wizyta cesarza u dworu włoskiego przyjdzie może do skutku w drugiej połowie grudnia. (*Nordd. A. Z.*)

* (Sprawy galicyjskie). *Słowo lwowskie* pisze w N. 88-m, w artykule wstępnym: Rozporządzenie p. Possingera w przedmiocie zaprowadzenia języka polskiego w zarządach finansowych Rusi galicyjskiej, wydane zostało przez zawiadującego namiestnictwem i przez pełniącego obowiązki prezesa miejscowego zarządu finansowego, na mocy reskryptu ministerjalnego z daty 5-go czerwca 1868 r., dotyczącego zaprowadzenia języka polskiego, jako urzędowego, we wszystkich władzach i zarządach podległych ministerstwu skarbu, mianowicie w celu „przysposobienia reformy całkowitej tych instytucji” do 22-go czerwca 1872 r. Rozporządzenie to obejmuje następujące przepisy tymczasowe: 1) Do końca grudnia 1869 roku zaprowadzone być mają napisy wyłącznie polskie na wszystkich zewnętrznych znakach urzędowych (orłach), oraz na tablicach i pieczęciach. Wyszczególnione są przytem stosowne nazwy polskie, które mają być używane przez rozmaite władze i zarząd finansowe. 2) Z zarządami prywatnymi, tak duchownymi, jak również świeckimi, wszystkie władze mają korespondować w języku polskim. Oprócz tego, poczynszy już od 1-go stycznia 1870 r., zaprowadzony będzie język polski, jako obowiązujący i wyłącznie urzędowy, w korespondencji ze wszystkimi władzami i osobami urzędowymi, które przyjęły już język polski. 3) W korespondencji z innymi władzami państwowymi, język ten może już być teraz używany. Język zaś niemiecki ma być używany w stosunkach z władzami centralnymi i wszystkimi wojskowymi, oraz z organami rządowymi innych krajów i z urzędami używającymi tego języka we wszystkich gałęziach administracji dotyczącej kas i rachunkowości, jak również w niektórych gałęziach manipulacji wewnętrznej. 4) Poprzednie przepisy dotyczące języka ruskiego, zachowują nadal moc obowiązującą. 5) Przysposobić stopniowo formularze drukowane w języku polskim i zakomunikować jednocześnie władzy krajowej spisy drukowane wyrażen i frazesów używanych zwykle w stylu urzędowym polskim. 6) Przepisy wyżej poszczególnione mają na celu stopniowe zaprowadzenie języka polskiego. 7) W raportach składanych co miesiąc, powiatowe zarządy finansowe i urząd powiatu lwowskiego, obowiązane są, zaczynszy od stycznia 1870 r., wykazywać szczegółowo, ile osób interesowanych podało każdemu z urzędników prośby w języku polskim. Po upływie zaś sześciu miesięcy, mają być złożone raporty o rezultatach i postępach w używaniu języka polskiego, wraz z dokładną opinią o uzdolnieniu urzędników do nauczania się języka pomienionego. Organ Ziemiałkowskich i Golejewskich pierwszy zakomunikował tekst nowego rozporządzenia p. Possingera. Terazniejszy zastępca namiestnika działa bez wątpienia na zasadzie rozkazu danego mu z góry, z którego okazuje się jasno, że jedynie żywiol polski uznany zostaje w Galicji jako rzeczywisty; polacy galicyjscy przyjęli z zapałem nowe rozporządzenia, które są tak dalekie od zasad równouprawnienia. Nie będziemy zastanawiać się nad kwestją, czy rząd postępuje sprawiedliwie w Galicji; wszelakoż nie możemy nie wyrazić naszego ubolewania z tego powodu, że nie znaleźli się wykonawcy energiczni woli rządu wówczas, gdy porobił on niejaki ustępstwa na korzyść ludu ruskiego.

Francja.

* (Ciało prawodawcze). *Paryż, 26 listopada.* Dziś po południu zebrać się miała wielka liczba deputowanych, którzy podpisali interpelację 116, w biurach ciała prawodawczego, dla naradzenia się nad dalszem postępowaniem i postawą po otwarciu sesji. Donoszą także, że w niedzielę zbierze się pewna liczba deputowanych należących do większości. (*La Fr.*)

* (P. Ollivier). Niektóre pisma przytaczały jako powód, dla którego nie powiodło się projektowane ukonstytuowanie nowego gabinetu przez p. Ollivier'a, tę okoliczność, że p. Ollivier natrafił w swych usiłowaniach na opór ze strony niektórych członków stronnictwa średniego. Problematiczna nieco w tej formie wiadomość, znajduje niejaki wyjaśnienie w tem, co *Patrie* mówi o wypadkach, jakie miały miejsce przy tem mniemanem przesileniu ministerjalnem. Według tego pisma, p. Ollivier miał oświadczyć, że przyjmie stanowisko w mini-

